

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל

רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת וישלו

גליון מספר 103

אורות הפרשה

ויותר יעקב לבדו ולא, כהו.

הספור של יעקב בשוכו לארץ הוא לנו מעין סמל ההנהגה הנצחית שלנו, כשנפגש ועמד נגד כוחו של עשו. יש על הפסוק "ויאבק איש עמו" בהז"ל שתי דעות, האחת "כת" נדמה לו", והשניה "כעכו"ם נדמה לו". וכן בדבר הסיבה, שיעקב נשאר לבדו בלי המחנות שלו, אומרת דעה אחת שזה ע"ש הכתוב "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא". ולמטרה זו "ויותר יעקב לבדו" להתבודד, ויש אומרים שנשאר בשביל הצלת פכים קטנים. הנקודה המשותפת הנמצאת תמיד בין הדעות השונות של חז"ל היא כאן, שמידת הזריזות הכשרה המכוונת להציל את הפכים הנחוצים שנרכשו בעמל ובזיעה מגיעה לבסוף להרעיון והמטרה של ונשגב שם ה' לבדו" [מין הראי"ה, מאמר 'שלמות ההצלה', בתוך: 'היסוד' ט"ז אלול תרצ"ג].

לא יעקב יאמר עוד שמך פי אם ישראל ולא, כטו.

"[...] באדם ישנם כוחות טובים ורעים, הרעים כשהם יוצאים לפעול אם יהיו מעוכבים שלא יצאו כלל אל הפועל, יהיו הרבה דברים טובים חסרים שצריך להם כוח הכוחות הרעים והזקתם וקשיותם. אמנם אם יצאו בלא שום מונע, יעברו גבול ויביאו את העולם למצב נשחת מאד. בתורה נרמז, כי יצא תחילה עשו, שהוא הנושא של הכוחות הגסים, אמנם יעקב לא מנע יציאתו, אבל ידו אוחזת בעקב עשו, שלא ילך כרצונו בלא גבול. אמנם כאשר הכוחות הרעים יצאו אל הפועל, אין די במה שהכוחות הטובים לא יניחו אותם לעבור גבול, כ"א העיקר הוא שצריך שיסורו למשמעת הטוב ויהי הטוב השר והשליט עליהם, אז תצא ההשתלמות בכל הדרה, וע"ז יורה שם ישראל שבא אח"כ "כי שרית עם אלהים ועם אנשים". ע"כ גם בהיות הטוב עסוק בסידור הכוחות הרעים צריך הוא מ"מ לשום מתג ורסן שלא יפרצו גבול להתחזק יותר מדאי במציאותם. כי אם יהיו חזקים יותר מדאי לא יסורו למשמעתו, ע"כ יעקב טפל לישראל" [מין הראי"ה, 'עין איה', ברכות ח"א עמ' 68].

אורות הראי"ה

מרן הראי"ה

והגאון ר' סנדר גדליהו טכורש זצ"ל (ח"א)

פרק א':

תולדות חייו של הרס"ג טכורש

בילדותו, למד בעיר לודז'. בגיל שתיים עשרה כבר היה בקי בכמה מסכתות ונתן שיעור לבחורים מבוגרים. רבו המובהק היה האדמו"ר רבי אברהם מסוכטשוב בעל ה'אבני נזר', שאהב מאוד את תלמידו וכינהו: "ארוך הספרים שלי", ואף הסמיך אותו לרבנות.

בגיל שמונה עשרה נשא ר' יהודה ליב לאשה את בת ר' חיים שמואל זיינוויל, נכדת הדיין מלינצ'יץ. אחר נישואיו למד ולימד בלינצ'יץ ולאחר שנה עבר לגור ליד אביו ועזר לו ברבנותו. בגיל עשרים ושלוש נתקבל כרב בגרובובה עיר רבנותו הקודמת של אביו. שם ניהל ישיבה בת 60 תלמידים. כשהגיע לגיל שלושים וחמש (תרנ"ח) עבר לכהן בעיירה חורדיל. אף כאן ניהל ישיבה בת כ-200 תלמידים והקים מוסדות ציבור נוספים. בתרנ"ט נתקבל כרב בולוצלבק, וברבנות זו כיהן עד אחרית ימיו. כאן ייסד את ישיבת 'עץ חיים', בה למדו מאות תלמידים, והפך את העיר למרכז תורני חשוב. הוא השתתף בוועידת היסוד של המזרחי בלידה לצידו של הגאון הגרי"י ריינס. בשנת תרפ"א עלה הרב קובלסקי ארצה, אך המצב הקשה והפרעות שהיו באותם ימים בתל אביב וביפו, ציערוהו ושברו את רוחו, והוא נאלץ לשוב לפולין. איננו יודעים אם נפגש עם מרן הראי"ה בתקופת שהייתו בארץ, אך מכמה סיבות (שאין כאן המקום לפרטם), כנראה שהייתה ביניהם לפחות פגישה אחת, במסגרת כינוס המזרחי בישיבת 'מאה שערים', בו נאם מרן הראי"ה. אחד מבני משפחתו הידועים של הרי"ל קובלסקי זצ"ל, הוא הרב חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש כולל מאורות הדרף היומית.

אמת ללא פחד

על אישיותו האמיצה של הרב קובלסקי, כתב ר' יצחק גור אריה ז"ל את הספר המעניין 'הרי"ל קובלסקי ז"ל - מלחמת חייו' [הוצאת "כנסת", תרפ"ז]. בין דפי הספר מתוארת השקפתו הציונית-תורנית של הרב קובלסקי, וחתימתו העיקשת אחר האמת:

דמותו של הרי"ל קובלסקי

הגאון ר' יהודה ליב קובלסקי זצ"ל נולד בשנת תרכ"ג בעיירה פובונוק שליד ורשה. אביו היה ר' נחמן קובלסקי, שניהן כרב בעיירות שונות.

מתעניינים בתולדות חייו של הראי"ה קוק? מחפשים חומר מעניין על דמותו?

נשמח לעזור לכם: 0546-573-528 או במייל: reiyyaa@gmail.com

תולדות הרס"ג טכורש

על תולדות חייו של רבי סנדר טכורש, מספר בנו ר' כתרילא פישל: "אבי ז"ל, ר' אלכסנדר סנדר גדליה, נולד לאביו ר' אברהם יצחק ז"ל בעיר נובודבור בשנת תר"כ. מילדותו היו ניכרים בו כשרונות מצויינים בלימוד התורה ובהבנה מלאה. את דרך לימודו קבל ממורו ורבו הרה"צ ר' משה ברוך כהן מאיזביץ (תלמידו המובהק של בעל 'חידושי הרי"ם'), וכן מהרה"צ ר' יוסף חיים קרא מולוצלבק, בעל 'קול אומר קרא'. הוא שימש שו"ב בקהילות נישבה, סלופצה, ואח"כ בולוצלבק, התמחה מאוד במקצוע הקדוש הזה והיה מפורסם כאחד השו"ב"ם המובהקים מאוד בפולין. הוא עשה לילות כימים בחבור ספרים ובחדושי תורה, ועמד בקשרים בשאלות בהלכה עם גדולי הדור בשעתו, כגון הגאון מהרש"ם מברעזין, ועוד".

הוא נמנה עם מקימי המזרחי בפולין (תרע"ח) ועם חשובי פעיליו. היה בין מארגני הוועידה הראשונה של המזרחי בוורשה ומראשי המדברים בה. אירגן את הוועידה בולוצלבק (אדר תרע"ט) ביחד עם הרי"ל קובלסקי. הוא שימש נשיא המזרחי בולוצלבק, והקים עשרות סניפים למזרחי בערי הסביבה. הוא היה ציר מטעם המזרחי לקונגרס הציוני ה"ב והשתתף בוועידות עולמיות של התנועה. בשל השתייכותו למזרחי נרדף הרבה על ידי החסידים, למרות מה שהוא עצמו היה חסיד גור נלהב ומקורביו של האדמו"ר בעל "שפת אמת". אך הרדיפות לא הרתיעוהו והמשיך לפעול למען דעותיו. בעקבות הלשנות נגדו נאסר ע"י הממשלה הפולנית.

הוא פעל גם למען מוסדות תורה וצדקה. ביוזמתו הוקמה ישיבה בולוצלבק, ואף הקים בית כנסת מפואר בעיר, ששימש כמרכז תורני-רוחני גדול.

התנחלות בארץ במסירות נפש

ממשיך ומספר בנו:

"עם עלייתו ארצה בשנת תרפ"ד מתחילה פרשה חדשה בחייו, אותה הפרשה שאליה שאף תמיד בכל ימי חייו בגולה. עצם עלייתו או היה מעשה גבורה וחלוציות. הוא התחמק ממשפחתו ומידידיו, עלה כ"תייר" ל"שלושים יום" שקיבל חופשה מקהילתו ולוצלבק, אבל כשרק דרך על אדמת הארץ, נדר נדר לא לעזוב את הארץ ויהי מה.

ואמנם כך עשה, הוא הלך למושב חטיטין שעי" טבריה ומונה שם רב וש"ב ע"י המרכז העולמי של המזרחי באשורו של הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל. הידיעה נתקבלה בקהילת ולוצלבק בהפתעה: לעזוב משרה מכובדת ומשכורת חדשית טובה, וללכת לחיטין, כבר לא מפותח על הסבל הכרוך בזה, בין במושב החומרי ובין במושב החברתי. הוא התגבר על הכול, ופעל בעבודה הציבורית במקום ובסביבה, עד שהיה לבעל משפיע גדול ומדריך גם ליישובים הסמוכים. מחיטין עבר לתל אביב ואח"כ לבני ברק, שם שימש שו"ב כחמש עשרה שנה בערך.

הוא היה מבאי ביתו של הרב הגרא"י קוק זצ"ל ומשואבי תורתו. האדיקות בו והאהבה הנפשית אל ענק רוח זה הייתה חזקה וגדולה. והוא גם עמד אתו גם בקשרי מכתבים בענייני הלכה, מהם התפרסמו אח"כ ב'משפט כהן'.

בהרב קוק מצא אבא ז"ל את האדמו"ר, ואת תורתו – תורת ארץ ישראל – שאב ממנו במלוא חופניו. וגם הרב קוק אהבהו מצדו, העריך מאוד את אבא וחיבב אותו כאיש הסגולה, המעש והרוח" [הקדמה לספר 'קדושת ישראל', ובסגנון דומה בספר הזכרון לקהילת ולוצלבק' עמ' 539].

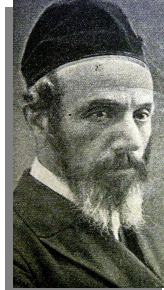

הרב סנדר טכורש זצ"ל

"הרב ה"ציוני" נתפרסם בנאומיו שחדרו עמוק לתוך הלבבות. הוא היה בין הרבנים היחידים הלוחם בה"א הידיעה בעד הרעיון הציוני, ולא חס על חייו שהיו בחזקת סכנה. שמות גנאי לא חסרו; פרשו מד' אמותיו, חסידי גור לא סמכו עליו בשאלות אסור והיתר, ה"ציוניסט" המפורסם היה לשמעה בפיהם. כל דבר שכתב הביא בעקבותיו שפקוילים ואיומים לחייו. הזלזולים היו גסים. ואין צורך להזכיר שבעמדתו היו כרוכים קרבנות פרטים למכביר – קהילות גדולות חמדו למנותו לרב עליהם, אך הציוניות עמדה למפגע לו. וגדולה מזו: לפעמים הייתה כרוכה בזה גם סכנת נפשות".

מצבים קשים אלו היו מנת חלקם של היהודים באותם ימים. ממשיך ומספר המחבר: "מה מופרעים היו מצבי המשפחה! אב מתאבל, קורע קריעה בשולי בגדו, יושב "שבעה" על בנו שיצא לתרבות ציונית. והדברים הגיעו עד כדי פירוד בין הנאהבים והנעזמים. בעל נפרד מאשתו כי יד הוריה באמצע. ואלה היו מעשים בכל יום [שם עמ' יח]."

הגיע הזמן לחשבון נפש

הגאון ר' יהודה ליב קובלסקי זצ"ל

הנה מאמר חריף ונוקב שכתב הרב קובלסקי כלפי התנגדות הקנאים לציונות, ועל מנהיגם – יעקב ישראל דהאן, שכידוע היה מאותה כנופיה של הפוגעים במרן הראי"ה. מאמר זה בא בעקבות הפגיעות החוזרות ונשנות של אנשי 'אגודת ישראל' ברבנים וגאוני תורה שהלכו בדרך 'המזרחי'. הרב קובלסקי לא נשאר אדיש כלפי שערוריות אלו, ובדם ליבו הוא כותב את הדברים הבאים, שנתפרסמו בעתון היומי 'היינט', ועוררו הדים רבים בתוך האווירה הציבורית של אותם ימים.

"מאז התחילה התנועה החדשה לישוב ארץ ישראל אתם אוסרים נגדה מלחמה חריפה ומחלטה, כל האמצעים כשרים לכם, למען השגיל את בנין המולדת העברית בארץ אבותינו: ידיתם אבנים בכל איש מישראל שנטה שכמו לסבול בעד בנין הארץ, לגדולים כרבי שמואל מוהליבר והרב יעקב ריינס זצ"ל ודומיהם קראתם בשמות "פושעים", "אפיקורסים", "מחריבי דת" וכהאי לישנא.

גייסתם את ראשיכם החל מהאדמו"רים בפולניה וכלה ברבנים בעלי ההשכלה כו' פנחס כהן וד"ר יונג, ושלתתם לחזית לקדש מלחמה נגד הישוב החדש. כשנים האחרונות זימנה לכם ההשגחה העליונה את "הקדוש" דיהאן אשר "יקנא את קנאת ה' צבאות" ועל ידי מלשינות בלתי פוסקת ישתדל לקרב את קץ המנטר, להחיש מפלת לבוגדים "המעזיזים" לבנות בית לעם ישראל נגד רצונה של "האגודה", המהווה כפי שהיא אומרת את רוב בניינה ורוב מניינה של האומה הישראלית.

ואולי הגיעה השעה שתחשבו את דרכיכם ותעשו חשבון נפש בכל הנוגע לבנין ארץ ישראל, ואולי השערוריה של ד"ר דהאן, תפקח את עיניכם ותראו, כי מלחמתכם נגד הרעיון הציונות היא טעות נוראה ומזיקה, כשם שטעיתם מרה בקדשכם את שם דהאן, ואולי יתעורר בלבכם רגש של חרטה על החטאים שחטאתם ועל הנזק שגרמתם לשם ישראל, לארץ ישראל ולתורת ישראל גם יחד.

למעלה מארבעים שנה עברו מאז שהתחילה תנועת חיבת ציון ואין ספק כי לולא "מלחמת המצווה" שלכם היו עולים הרבה אלפים יהודים בכל שנה לארץ ישראל ובמשך ארבעים שנה היה מצטבר למספר ענקי. יחד עם הישוב הקיים ועם הריבוי הטבעי היינו מהווים כבר רוב בארץ ישראל ועם זה אדוני הארץ.

היתכן כי עם נטל מוסרי כבד כזה תוכלו להמשיך בעבודתכם ההרסנית? היתכן כי מוסר כליותיכם לא ידריך את מנוחתכם עד אשר תשובו ותתקנו ככל האפשר במה שקלקלתם? יודע אני, כי כל החלק הארי על אנשי "האגודה" רואה בדהאן קדוש שמסר את נפשו על קידוש השם. כי דהאן נשא נוצריה לאשה, וזו ילדה לו בנים [...] את השרץ הזה יודעת "האגודה" לטהר בק"ן טעמים, ועדיין דהאן נשאר כסמל ללוחם מלחמות ד' המקנא קנאת ד' צבאות". (בהמשך דבריו מספר הרב קובלסקי עוד על תולדות חייו של "הקדוש" דהאן, מנהיגם הנערץ של אנשי העדה החרדית).

[מובא בספר הזכרון לקהילת ולוצלבק].

ישיבת "אורות אביב"

בדרום תל אביב

- ✓ תוכנית לימוד מותכננת ומוגדרת, עם יעדים לימודיים לכל תלמיד ע"פ יכולתו.
- ✓ לימוד מעמיק ומקף עם מעגלי חזרות.
- ✓ אווירה משפחתית חמה ואוהדת.

לפרטים: הרב אטינגר: 050-8822088 הרב יובל: 052-8119291

העלון יוצא לאור בסיוע 'דפרי שיר' – הדוכן שלך לספרי קודש ומוסיקה יהודית. להזמנות: 077-3220338
סניפים: תחנה מרכזית י-ם, אצ"ל 60 ר"ג, איכילוב 8 פ"ת.

העלון יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א

שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת- ים, או בדוא"ל: reiyaa@gmail.com או להתקשר למספר: 0546-573-528

ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

אור
האורות

תרבות יהודית מקורית